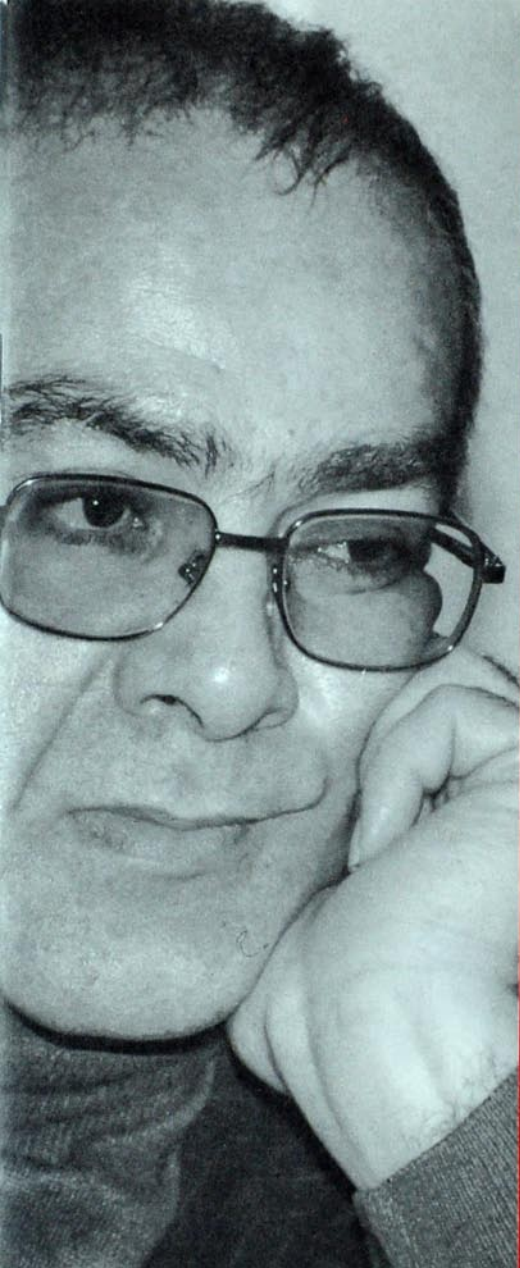

525-ci qəzet
"525 Kitab" seriyası
xüsusi buraxılış

**Ədalət
Əsgəroğlu**

**Dərdimizin
qan rəngi**

poema

4 dildə

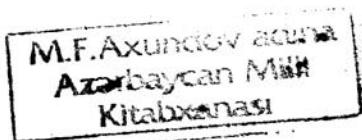
«525 KİTAB» seriyası
(xüsusi buraxılış)

Ədalət Əsgəroğlu

Dərdimizin qan rəngi

poema

(4 dildə)

Bakı – Mütərcim – 2009

«525-ci qəzet»in «525 Kitab» seriyası
«Dünya ədəbiyyatı» dərgisinin dəstəyi ilə

Seriyanın rəhbəri: **Rəşad Məcid**,
«525-ci qəzet»in baş redaktoru,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi

Seriyanın
redaktoru: **Səlim Babullaoglu**

Tərcüməçilər: **Səyavuş Məmmədşadə** (rus dilinə),
Sevil Gülten (ingilis dilinə),
Oqtay Hacımusalı (türk dilinə)

Nəşrin redaktoru: **Əliş Mirzəli**

Dizayner: **Mətanət Qaraxanlı**

Ədalət Əsgəroğlu. Xocalı (poema). 4 dildə.
/ «525 Kitab» seriyası. – Bakı: Mütərcim, 2009. – 48 s.

Ədalət Əsgəroğlunun «Dərdimizin qan rəngi» poeması Xocalı soyqırımının on beş illiyinə həsr olunub. Ancaq elə düşünürəm ki, Ədalət konkret bir mövzuya müraciət etsə də, hədəf daha genişdir. Burada son iyirmi ilin Azərbaycan məmləkəti DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ obrazında metaforikləşib. Qan burada Xocalıdan bütün dünyaya yayılan fəryadın, ahın, kədərin simvoludur. Qan burada tarixdir – bir məmləkətin təklənməsi, səsinin, fəryadının boğulması, öz içində qərq olmasıdır. Ədalət Əsgəroğlu qan kəlməsinin doğurduğu bütün mənalara, metaforik çalarlara üz tutur.

*... nə əsəb,
dərd deyirlər buna?
Yox, oğlum, dərd deyil bu!
Bu, müqəddəs bir can!
Ortaqlıqda dumduru qan
Axır... axır... axıracan...
Xocalıdan Bakıyacan,
Qan boyalı villalardan
Cana doymuş çadıracan.*

Bu təsvirdən sonra Ədalət poetik gücü zəiflətmədən publisistik ahəngi qüvvətləndirir. Dərdimizin niyə qan rənginə boyanmasının səbəblərini açıqlayır. Aşıb-daşan sərt və ehtiraslar gəlir, bu ehtiraslar, əslində, ittihamlardır. Poeziyanın, bir şair ürəyinin etirazları...

*Milli Sərvət-
millət qanı...
canlı tarix.*

Milli Sərvət-
qanım mənim
gah tıncıxan,
gah üzülən canım mənim.
Bu boyda qan
bu yolda can
niyə olmur sənə qurban,
Azərbaycan!
Sənə qurban, Azərbaycan

Bu misralar poemanın sonluğudur. Müəllif bir-iki xarakterik səhnə ilə əsərin fəciliyini artıran çalarları gücləndirir. Qızıl güllə bənzəyən bapbalaca qızcıqaz «qan-qan!» deyib qışqırır. «Bu qızıl gül qönçədir hələ, sinəsindən qan fışqırır». O bapbalaca qız xeyallarda böyüyür, qan içində, öz qanının arxasınca baxır, gəlib on beş yaşına çatır. İllər keçir Xocalı şəhidləri Qan Qiyafəsində qapımızı döyürlər, bizi qisasa çağırırlar.

Ədalət Əsgəroğlu Azərbaycan poeziyasında yaşanan Qan obrazına yeni qan verib desək, yanılmırıq. O, dərdimizin qan rəngini poeziyamızın qan rənginə çevirə bilib.

Dərdin qan rəngi...
qan, qan, qan!
Boya göy üzünü,
Göy üzünü bölünənəcən,
Bürü yer üzünü,
bu sevdə ölənəcən!
Dünya yenidən doğulanacan.

Vaqif Yusifli

ƏDALƏT ƏSGƏROĞLU

DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ

poema

(Xocalı soyqırımından 15 il ötdü)

Ağlamalı dərd deyil bu,
zülüm-zülüm ağlayan...
Sıxasan gözlərinin qarasını
qora kimi,
göz yaşının yangısında
dərdini də şişə çəkib
dağlayan...
Saxlamalı dərd deyil ki,
qoyasan ürəyinin başına...
saxlayan, saxlayan
varislərə miras qala.
Atmalı mı?
necə atasan?
Udmalı mı,
necə udasan?
Oğul deməzmi
necə oğulsan?
necə atasan?
Necə udasan.
Canım, gözüm, baba!
Belə vətəndaşlıq mı olur?
Satmalı mı?

Kimə satasan?
Belə alver, belə bazarlıqımı olur?
Bu da torpaq deyil ki,
Arşın-arşın ölçəsən,
satqınlara yem edəsən...
çıxıb gedə
günlərlə, aylarla, illərlə...
Sonra da düşəsən
uzun-uzun yollara
üz tutasan
dünyanın hər tərəfinə
sızlayasan,
yaxanı, üz-gözüünü cırasan.
Tarixin səhifələrinə axan
qızıl qan
axır... axır... axıracan.
axar-baxarlı yerəcən...
Tükləri ipək göyərçinlərin
dimdiklərinəcən,
arxalı köpəyəcən.
Boğazınacan, ağzınacan...
qanla dolu
lap ləbələb...
nə əcəb,
dərd deyirlər buna?..
Yox, oğlum, dərd deyil bu!
Bu, müqəddəs bir can!
can, can, can,
Bir də, bir də Azərbaycan!

Ortalıqda dumduru qan,
axır... axır... axıracan.
Xocalıdan Bakıyacan,

qan boyalı villalardan
cana doymuş çadıracan...
BMT-dən ATƏT-əcən,
Maşın-maşın,
vaqon-vaqon.
karvan-karvan,
aşıb-daşır...
O hədd bilməz,
sərhəd bilməz
axır... hüduqları aşır.
Qoca, cavan, uşaq qanı...
Görünməmiş bir işdi bu,
şair canı.
Göstər sözün qüdrətini,
göstər, şair!
Bu millətə, bu torpağa
olan qəsdilər
ilahi söz istər, şair!
İçi-çölü yeyilən Vətən!
Dil-dil,
ağız-ağız
deyilən, Vətən!

Sinəyə körpələri mismarladılar,
anaların kəsilməmiş döşləri
əmzik kimi
ağızlarında...
Belinə bağlanan
qaynar samovarı
özünə hara aparırsan, Ana!
Azıb qalarsan
fələyin qıc olmuş
yazılarında.

Qapılar açılır...
məsum-məsum,
təbəssümlər əsir
həzin-həzin.
Gəl, sevgili didərgin!
Hecalara bölünməyən
bu qan sənini!
Qan içində görünməyən,
itkin
ölüm mənim.
Buğlana-buğlana boy atan
qan.
Burum-burum burulan qan,
suallanan, nidalanan,
öz-özünən qidalanan...
Gur-gur axır,
başılolu Kür kimi,
qaçır... qaçır...
İti-iti
ceyran kimi,
cüyür kimi.
İsti-isti
can yandıran.
canı yanan,
ona demə bir az dayan!
O dayansa laxtalanar
gör, nə olar?
qan qaralar.
Ortaqda dumdurur qan...
axır...
böyük, xırda günahacan,
dil-dil ötən dövlətlərin
hiyləsindən,

hikkəsindən,
məkrinəcəm.
Gör haracan?
Üst-başı his Misirəcəm,
üzü bumbuz Sibirəcəm,
səbrin bacası sökülür,
səbirəcəm,
qəbirəcəm.
Dərdin qan rəngi...
qan, qan, qan!
Boya göy üzünü,
Göy üzü bölünənəcəm,
Bürü yer üzünü
bu sevdə ölənəcəm!
Dünya yenidən doğulanacan!

Neft də bizim,
kef də bizim.
Bizim olan
(Yəni Sizin),
Bəli, bəli əfəndilər
sizin, sizin.
Süfrəmiz var
kənül açan -
Milli Sərvət!
gəlin xəlvət
qaça-qaça
dizin-dizin.
Nə gedirsə bizdən gedir,
lap dərindən, kökdən gedir.
Gəlib fərman

özü də ki, ağır batman,
 möhkəm gedir,
 bizim yerlər deyə-deyə
 bizim olmur bizim olan.
 Sözüümüzün qabağında
 o sözdürsə,
 sözüm olmur
 viran olub partlamasın?
 Bəs neyləsin?
 ürəyində sözü qalan
 aman dünya, aman tale!
 Qanım sığmır yerə-göyə,
 neftə sahib çıxan "dostlar"
 bu qana da
 çıxsın yiyə.
 Milli Sərvət -
 millət qanı...
 canlı tarix.
 Tanı vicdan,
 sən də tanı...
 Dedin vicdan?
 Vicdandı qan.
 Göz oxşayır
 rəngi aldı.
 Ay qanıçən, dadına bax,
 qaymaq nədi, bu ki baldı.
 Günahsızdı,
 təmiz qandı,
 lap neftdən də irəlidi
 kibrit çəksən tez yanandı,
 mənim rəngim sənə bəlli –
 Sən qınayan, sən tanıyan
 qapqarayam mazut kimi,

çırtma vursan
 tez qanayan
 qanlı şair.
 Qıpqırmızı qan kimidi
 qərənfillər...
 Ah, o illər
 ah, bu illər!
 Gecənin zülmətinə yağdı,
 qapqara bir yağmur kimi.
 Qızıl kimi parıldadı,
 işım-işım ışıldadı,
 topa-topa yağmalandı,
 Üzü dan yerinə axdı.
 Qızıl gülü dəst eylərəm,
 qoynum dolar bəs deyərəm.
 Zalımın qəsd-i-qərəzi
 bir yana
 mən özüm-özümə
 qəsd eylərəm.
 Bu qızıl gül
 qönçədi hələ,
 sinəsindən qan fışqırır.
 Bapbalaca bir qızcığaz
 "qan-qan" deyib qışqırır.
 Kipriklərini qırov tutub,
 dörd yanını alov tutub,
 Bu alovun dilim-dilim
 dilləriynən
 viran olmuş
 bu xaraba könülləri danışdırır.
 Bu bapbalaca qızcığaz
 Nə tez böyüdü belə
 Bir göz qırpımında,

qan içində,
 əl-amanda.
 Öz qanının arxasınca
 baxır... baxır...
 Qönçə-qönçə,
 düymə-düymə
 açır... qaçır...
 qan çiçəyi,
 Qan-qadanın ən göyçəyi,
 ən gerçəyi.
 Yolun hayanadı, bala?
 uzağamı?
 Çox gedərsən yorularsan,
 acı-acı tənələrdən
 qovrularsan
 xırman kimi,
 sovrularsan
 getmə uzun...
 Yumurudu bu yer üzü,
 o qədər də geniş deyil.
 Çevrələnmiş
 nişanlanmış
 yerdə durma
 bir qanad aç,
 qanad, durnam!
 Uç göylərə...
 Xəbər apar mələklərə.
 Söylə-söylə nə iş oldu?
 Bir südəmər körpə idim,
 qana düşdüm
 yaşıma artdı
 on beş oldu.

Ey... sən kimsən orada?
 Qapını tıqqıldadan,
 pəncərəni dinqilladan
 yaddaş kimi çırpınıb
 Ümid kimi qımıldanan.
 - Günahsız qan...
 - Ay aman
 - gedirəm, baba!
 - Getmə dayan!
 - getməliyəm.
 bu qandı, qan!
 soydaşdı o,
 qardaşdı o,
 vətəndaşdı.
 Mən oğulam,
 özüm də düşməni çəpəri,
 bu qan
 mənim axan qanıma
 mənim onun təpəri,
 - Bir az dayan!
 - Yox, babacan!
 Bu qandı qan.
 dövlətlər var azman-azman
 keçməz bir qaşiq qanımdan
 bəs biz niyə keçək axı?
 Milli Sərvət -
 - qanıma mənim
 gah tıncıxan,
 gah üzülən canım mənim.

Bu boyda qan...
bu yolda can
niyə olmur sənə qurban
Azərbaycan!
Sənə qurban Azərbaycan!

Adalet Askeroğlunun "Derdimizin kan rengi" şiiri Hocalı soykırımının onbeşinci anım gününe atanmış bir şiir. Fakat öyle düşünüyorum ki, Adalet sırf bir konu üzerinde çalışsa bile hedef kitlesi çok geniştir. Burda son yirmi sene boyunca Azerbaycanda gerçekleşen olaylar DERDİMİZİN KAN RENGİ simgesinde toplanmıştır. Kan Hocalıdan tüm dünyaya dalga dalga yayılmakta olan ahın, feryatın, çılgınlığın simgesidir. Kan tarihtir, bir memleketin yalnız başına kalması, fğanının, feryadının kendi içinde boğulmasıdır. Adalet Askeroğlu "kan" kelimesinin çağrıştırdığı her türlü anlamlara, manalara göndermeler yapıyor bu şiirinde:

...öfke mi,
Dert mi diyorlar buna?
Yok, oğlum, dert değil bu!
Bu kutsal bir can!
Ortalıkta oluk oluk kan
Akıyor... akıyor... sona kadar.
Hocalıdan Baküyedek
Kana boyanmış villalardan,
Canına tak demiş çadıra kadar...

Bu anlatımdan sonra Adalet şiirsel gücü aksatmadan düzyazı tekniğiyle anlatıyı sürdürüyor. Dertlerimizin neden kan renkli olduğunu açıklıyor. Aşıp taşan sert itirazlar sıralanıyor peşpeşe, aslında bu itirazlar bir nevi ithamlardır. Şiirsel anlatımın, bir şair yüreğinin itirazları...

Milli servet
Millet kanı...

Canlı tarih.
Milli servet
Kanım benim
Bir yorulan,
Bir kavrulan canım benim.
Bu kadar kan
Bu yolda can
Neden olmaz sana kurban,
Azerbaycan!
Sana kurban Azerbaycan!

Bu dizeler şiirin bittiğini anlatıyor. Yazar bir iki genel sahneyle şiirin feci sonluğunu okurlara anlatıyor. Kırmızıgül benzeyen küçük kız "Kan! Kan!" – diye haykırıyor. "Bir kırmızıgül goncasıdır henüz/ göğsünden kan fışkırıyor". O küçük kız hayallerde büyüyor, kanlar içinde yatarken kendi kanının peşinden bakıyor, böylesi bir durumla gelip onbeşini dolduruyor. Aradan yıllar geçiyor. Hocalı şehitleri kanlı elbiseleriyle kapımızı çalıyorlar, bizi öcümüzü almağa sesliyorlar.

Adalet Askeroğlunun Azerbaycan şiirinde bulunan KAN simgesine yeni bir hayat verdiğine inanıyoruz. O, derdimizin kan rengini şiirimizin kan rengine dönüştürmesini çok iyi biliyor.

Dertlerin kan rengi...
Kan, kan, kan!
Boya gökyüzünü,
Gökyüzü büyüdünceye kadar
Kapla yeryüzünü
Bu sevdâ ölünceye kadar!
Dünya tekrar doğuncaya kadar

Vakıf Yusifli

ADALET ASKEROGLU

DERTİMİZİN KAN RENKİ

poema

(Hocalı soykırımından 15 sene geçti)

Aglanacak dert değil bu,
İnleyerek ağlayasın...
Sikasin gözlerinin karasını
Su misali
Dertlerini de bin bir cefayla
Daglayasın...
Saklanacak bir dert değil ki
Saklayasın kabinin en kuytu kosesinde
Saklayasın, saklayasın
Ta ki varislere miras kalsın...
Atmalımı?
Nasıl atacaksın?
Yutmalımı,
Nasıl yutacaksın?
Cocugun sormazmi
Sen ne bicim oğlusun,
Sen ne bicim babasın?!
Nasıl yutasın,
Canım, gozum, baba?!
Boyle vatanseverlikmi olur?!
Satmalımı?

Kime satacaksın?
Boylesi alisveris, pazarlikmi olur?!
Bu da toprak degil ki,
Kare – kare olcerek
Serefsizlere yem edesin....
Cekip gide
Kaybola ortalar
Gunlerce, aylarca, yillarca...
Sonra sen dusesin
Uzun – uzun yolun agina
Yalvarasin
Sizlayasin
Dunyanin dort bir kosesinde
Aglayasin, yuz yirtasin...
Tarihin sayfalarina dokulen
Kirmizi kan
Akiyor, akiyor... Durmadan.
En verimli yerlerde...
Tuyleri ipek guvercinlerin
Gagalarinadek
Arkali kopegedek
Agzina kadar, bogazina kadar...
Kanla dolu
Tika basa
Fakat ne hikmetse
Dert diyorlar buna..?
Yok, oglum, hayir, dert degil bu!
Bu kutsal bir can!
Can, can, can
Bir de, bir de Azerbaycan!
Ortalarda kirmizi kan

Akiyor, akiyor hic durmadan!
Akiyor, akiyor
Ta Hocalidan Bakuyedek.
Kan boyali konutlardan
Bikkin cadiradek...
BM – den AGIT – edek
Kamyon – kamyon
Vagon – vagon
Kervan – kervan
Asip tasiyor
O, sinir tanimaz
Bir had bilmez
Akiyor, hudutlari asiyor.
Genc, ihtiyar, cocuk kani...
Gorunmemis bir istir bu,
Sair cani
Goster sozun kudretini,
Goster, sairim!
Bu millete, bu topraga
Olan kasitlar
Ilahi soz ister, sairim!
Ici, disi yiyilmis Vatanim!
Dil – dil,
Agit – agit
Soylenmis Vatanim!
Gogsune cocuklari civilediler,
Annelerinin kesik gogusleri
Biberon misali agizlarinda!...
Sirtina baglanmis
Semaveri nereye goturuyorsun, anam?!
Kaybolursun

Felegin felcli yazilarinda.
Kapilar aciliyor...
Masum masun
Tebessumler esiyor
Usul – usul.
Gel sevgili gocmenim!
Hecelere ayrilmayan
Bu kan senin!
Kan icinde gozukmeyen
Kayiplar,
Olumler benim!
Burma – burma burulan kan,
Sorulasan, unlemlesen
Kendi kendinden gidalanan...
Gur akiyor
Ateslere dusmus Kur misali
Kosuyor... kosuyor...
Hizli bir sekilde
Ceylan misali,
Geyik misali
Sicacik
Can yakan
Ona soyleme azacik dur!
O, durursa katilasir
Bak, neler olur?!
Kan simsiyah olur
Ortalikta duru kanlar...
Akiyor...
Buyuk, kucuk gunaha kadar
Durmadan konusan devletlerin
Duzeninden,

Ofkesinden
Tuzagina kadar
Bak, nereye kadar?!
Uzerini is basmis Misira kadar
Yuzu buz kaplamis Sibiryaya kadar
Sabrin bagri sokulmede
Sabra kadar,
Kabre kadar.
Dertin kan renki...
Kan, kan, kan!
Boya gokyuzunu
Gokyuzu bolununceye kadar
Kapla tum dunyayi
Bu sevda olunceye kadar!
Dunya yeniden doguluncaya kadar!

Petrol de bizim
keyif te bizim.
Bizim olan
(Yani sizin)
evet, evet, efendiler,
sizin, sizin.
Soframiz var
Gonul acan –
Ulusal servet!
Gelin halvet
Kosaraktan,
Dizustu surunerekten
Ne gidiyorsa bizden gidiyor

Ta derinden, kokten gidiyor
Gelmis ferman
Hem de soyle agir batman
Hizla gidiyor
Bizim yerler diyoruz ama
Bizim degil bizim olan.
Sozumuzun karsisinda
O sozdures
Sozum degil
Viran kalsin, patlamasin?
Peki napsin?!
Kalbinde sozu tutsak
Aman dunya, aman kader!
Kanim sigmaz yerle goge
Petrolume ortak olan dostlar
Bu kana da olsun ortak.
Ulusal servet –
Millet kani...
Canli tarih,
Tani vicdan,
Sen de tani...
Vicdanmi dedin?
Kandir vicdan
Goz oksuyor
Renki aldir.
Al ey vampir, azacik tat,
Kaymak ne ki, bu saf baldir.
Gunahsizdir
temiz kandir
petrolden bile ileridir,
bir cirpida hemen yandir.

Benim renkimi sana belli –
Sen kinayan, sen taniyan
Simsiyahim mazot gibi
Bir dokunsan
Kani damlayacak
Kanli sair.
Kirmizi kan misali
Karanfiller!
Ah, o yillar,
Ah bu yillar!
Gecenin karanligina yagdi
Simsiyah bir yagmur gibi
Altin gibi parladi,
Isil isil isildadi
Demet demet yagmalandi
Tan yerine dogru akti,
Kirmizigulu dest eylerim,
Koynum dolsa, pest derim
Zalimin kasti, garazi,
Bir tarafa
Ben kendi kendime
Kast ederim.
Bu kirmizigul
Goncadir henüz
Gogsunden kan akmada.
Kucucuk bir kizcagiz
“Kan, kan” – diye bagirmada.
Kirpikleri buzla kapli
Dort tarafi ates dolu
Bju atesin dilim dilim
Dilleriyle

Viran olmus
Bu harabe gonulleri konusturur
Bu kucucuk kizcagiz
Nasil buyudu boyle
Ansizin
Kan icinde
Yardima muhtacken
Kendi kaninin pesinden
Bakiyor... bakiyor...
Gonca... gonca...
Dugme... dugme...
Aciyor... aciyor...
Kan cicegi,
Bu kanlarin en gokcegi
En gercegi.
Ne tarafa gidiyorsun, yavrum?
Uzaklarami?
Cok gitme yorulursun
Aci aci azarindan
Kavrulursun
Harman misali
Savrulursun
Gitme uzak...
Yuvarlaktir dunya dedigin
Pek o kadar genis degil.
Cevrelenmis
Belirlenmis
Yerde durma
Bir kanat ac
Kanat, turnam!
Uc goklere!...

Haber gotur meleklerle.
Soyle soyle nasil oldu
Bu sut kokulu bebektim
Kana dustum
Yasim ansizin buyudu
Onbes oldu.

Hey... sen kimsin ordaki?
Kapiyi calan
Pencereyi tiklatan
Bellek gibi cirpinarak
Umut gibi ses yapan...
- Gunahsiz kan...
- Aman, ay aman
- gidiyorum, dede!
- Gitme dur!
- gitmeliyim.
Bu kandir, kan!
Soydastir o,
Kardestir o,
Vatandastir.
Ben ogulum,
Halkimin dusman siperi
Bu kan benim akan kanim
Benim onun guc neferi
- Azacik dur!
- Hayir, dedecigim!
Bu kandir kan
Devletler var azman azman

Gecmezler bir kasik kanlarindan
 Peki, biz neden gecelim, neden?
 Ulusal servet –
 Kanim benim
 Soluk soluga kalan,
 Uzulen canim benim.
 Bu kadar kan...
 Bu yolda can
 Neden olmasin sana kurban,
 Azerbaycan!
 Sana kurban, Azerbaycan!

Çeviren: Oqtay Hacımusalı

Поэма Адалята Аскероглу посвящена пятнадцатой годовщине Ходжалинской трагедии. Несмотря на конкретный факт истории Азербайджана, выбранный поэтом, тема – намного шире. Речь идет о страданиях, кровавых событиях, переживаемых нашей родиной в последние двадцать лет. Кровь является метафорой, символом трагедии, горестей, печалей, распространившихся по всей планете, началом которой стал Ходжалинский геноцид. Кровь – символ страны, крик и страданий которой никто не хочет слышать и видеть. Адалят Аскероглу использует кровь ко всем метафору, означающую и жизнь и смерть:

*и струится горячая кровь
 меж оцеренных хищно клыков,
 в черный омут оглохших веков.
 Это кровь, эта кровь, эта кровь...
 Наша память, проклятье и скорбь, –
 все бежит, вопиет на бегу
 от лесов Ходжалы до Баку,
 и доносит «палаточный» плач
 до ухоженных вилл и дач,*

После этих сравнений, поэтические строки звучат с усиленной публицистической силой. Он раскрывает причины, по которой наши страдания окрасились в кровавый цвет. Голос автора звучит жестко, протестуя, разоблачая. В устах поэта они превращаются в обвинения, бросааемые поэтом.

В жилах моих
красный гнев.
В черных очах
нефть...
Алого цвета
песни поэта,
алого цвета
море звездик...
В черной ночи,
алого цвета
стали ручьи,
когда нагрянули
палачи...

Это концовка поэмы. Одной-двумя строками, характерными сценками поэт усилил ощущение трагедии. Особенно ярко это удалось в описании смерти маленькой девочки:

*В снег уткнулась, как звездочка
канула в вечный сон.
На ресницах белый иней.
И кудряшки в серебре.
Поседела в миг единый...
Гарью пахнет во дворе.*

Невозможность смириться с этой трагедией, со смертью ни в чем неповинных мирных жителей и, в первую очередь детей, заканчивает поэт свою поэму. Души убиенных не дают ему покоя, требуя возмездия.

— Но есть предел терпенью, есть достоинство, в конце концов, и честь. И это царствам-государствам

всей земли не грех учсть.
Грядет расплата за мытарства!
За нашу кровь,
за горечь ран!
Пуская паду на поле брани
За честь твою, Азербайджан!

Адалят Аскероглу продолжил тему крови, традиционную в азербайджанской поэзии. Ему удалось окрасить цвет нашей поэзии в кровавый цвет нашей истории.

Вагиф Юсифли

АДАЛЯТ АСКЕРОГЛУ

КРОВЬ ЛЮДСКАЯ, КРОВЬ ЗЕМНАЯ...

Поэма

*(Памяти жителей азербайджанского села Ходжалы –
жертв геноцида 26 февраля 1992 года.)*

Это горе не выплакать,
Это горе не выстонать.
Этой крови не вылакать
Кровопийцам неистовым.
Это горе превеликое
Не упрячешь, как реликвию,
Это горе всей тяжестью
в горле комом – не скажется,
Это горе на сердце –
уподобилось матрице.
Где же были вы, люди, сограждане?..
Что творится на белом свете?
Нашей крови снова возжаждали
взбеленившиеся «соседи»...
А теперь на себе рви волосы,
голоси на все человечество...
Пропахали красные полосы
неуслышанное отечество...
И течет, течет она, алая,
скалы твердые раскалывая,
и глядят растревоженно голуби
на багровые в наледи проруби,
и струится горячая кровь

меж ощеренных хищно клыков,
в черный омут оглохших веков.
Это кровь, эта кровь, эта кровь...
Наша память, проклятье и скорбь, –
все бежит, вопиет на бегу
от лесов Ходжалы до Баку,
и доносит «палаточный» плач
до ухоженных вилл и дач,
и несется стоустый стон
бьется в стекла глухие ООН,
в холодок благочинных бесед
под эгидой ОБСЕ.

Кровь детей, стариков, молодых,
убиенных, безвинных, родных,
для нее нет таможен и виз,
никаких застолбленных границ, –
и крушит ею ложь и обман
исстрадавшийся Азербайджан!
Вместо сосок вложив во рты
вырезки материнских грудей...
приторочил матери самовар
на спину, изгалялась, тварь...
И куда ты идешь, милая?
И куда ты идешь, бессильная?
В жилах кровь улеглась, стылая,
Спит твоя судьба постылая,
Кровь бежит и бежит, не свертываясь,
Остановленная, считай, мертвая...
Кровь кипит, как Кура бурная,
И земля от нее красно-бурная,
государства ахают-охают,
резолюции разные грохают,
и, шарманку крутя бесполезную,

обещают помочь, соболезнуют...
И пока слышатся словопрения,
переполнится чаша терпения,
и впадает река кровавая
в океан вулканической лавой,
пламенеет земными закатами
над отчетами и докладами,
над двойными стандартами, кознями,
безответными муками слезными...

* * *

Течет нефть.
И тоже наша.
Кому-то кейф.
Кому-то сажа.
Сюда, сюда,
дамы и господа!
Вот нацбогатство.
Рог изобилья,
Спешите сюда,
пока другие
не застолбили!
Национальное наше
достоянье,
манит даже
На расстоянье.
Земное лоно
и впрямь бездонно.
Дебиты наши.
Дебеты ваши.
Течет, родная,
конца не зная.

Добыча тоннами.
Горстями щедрыми.
Делимся донными
Нашими недрами.
Наши-то нашеньки.
Есть еще пайщики.
Что ископаемое –
то окупаемое.
Дружно копаем мы
вместе с компаниями.
Вычерпал – вычеркни.
Новую вычерпни.
Кровь индустрии
кормит города.
Что же не видят кровь другую,
кровь ходжалинскую
господа?
Черную видят,
алую – нет.
алая – горе,
черная – нефть...
Алая – наши
слезы горючие.
Вы попробуйте –
чем же горючее?...
Чиркните спичкой –
вспыхнет пламенем.
Тут же взорвется
гневом праведным.
В жилах моих
красный гнев.
В черных очах –
нефть...

Алого цвета
песни поэта,
алого цвета
море гвоздик...
В черной ночи,
алого цвета
стали ручьи,
когда нагрянули
палачи...
Плачет кроха-невеличка.
Пламя со всех сторон,
как гвоздика.
В снег уткнулась, как гвоздичка
канула в вечный сон.
На ресницах белый иней.
И кудряшки в серебре.
Поседела в миг единый...
Гарью пахнет во дворе.
Ты куда бежала, кроха?
И спасалась от кого?
Если вся земля оглохла,
уповала на кого?..
Возлетит душа на небо,
и узнают небеса,
как смежил холодный иней
твои черные глаза...

* * *

Кто стучится в дверь мою?
Кто колотит в мою память?
Тени проступают вновь...
Это души убиенных.

Взбунтовавшаяся кровь...
– Пора, пора...
– Постой... крепись...
– Я должен... должен... ведь они,
Пойми, сограждане мои!
Еще не кончены бои...
– Все образуется... Терпи...
Сперва силенок накопи...
– Но есть предел терпенью, есть
достоинство, в конце концов, и честь.
И это царствам-государствам
всей земли не грех учсть.
Грядет расплата за мытарства!
За нашу кровь,
за горечь ран!
Пуская паду на поле брани
за честь твою, Азербайджан!

Перевод Сиявуша Мамедзаде

Adalat Asgaroglu's lyric poem of "The red color of our sorrow" has been dedicated to the 15 th yearly of the Khojaly slaughter. But I think that though Adalat addressed to the concrete theme his target is larger. Here the Azerbaijan country of the last twenty year has been metaphoric in the image of The red color of our sorrow. In this poem the blood is the symbol of the scream, sighs, sorrow which are spread from Khojaly to all over the world. Here the blood is history- the isolation of one country, being choked of its voice, scream, its being lost in itself. Adalat Asgarogly faced to all the meanings, metaphoric shades that the rose from the word of blood.

I wonder,
Why do they call it sorrow?
No, my son, it isn't sorrow!
It is a sacred heart!
There is pure blood in the middle
It flows, flows...till the end
It flows from Khojaly till Baku
It flows from the villas dyed in blood
Till the tents being tired.

After these descriptions Adalat Asgarogly makes the publicistic harmony strengthen without weakening the poetical power. He explains the reasons of why our sorrow is dyed in blood. He raises his objections, these objections are charges in reality. The objections of the poetry, the objection of the heart of one poet.:

The National Riches..
The blood of the nation..
The alive history..

The National Riches..
It is my blood..
Which is at times is tired
Which is at times is bored
Blood very much
Why don't I sacrifice you
On this way...
My Azerbaijan!
I beseech you, Azerbaijan!

These hemistiches are the ending of lyric poem. The author strengthens the shades increasing the tragedy of the work with the help of some characteristic scenes. The little girl who looks like a rose shouts crying "blood, blood". "This girl is like a bud of rose, blood sprouts from her heart". This little girl is brought up in the dreams, inside of blood, she looks at her blood, and she is ten now,. The years pass.. The martyrs of Khojaly knock at our doors in the form of Blood, they call us to revenge.

If I say that Adalat Asgaroglu gave new blood to the image of Blood in the Azerbaijan poetry I am not mistaken. He was able to turn the blood color of our sorrow into the blood color of our poetry.

The blood color of the sorrow.
Blood! Blood! Blood!
Dye the sky,
Till the sky is divided
Cover all the world
Till the time this love dies
Till the world is born again!

Vagif Yusifli

ADALAT ASGAROGLU

THE BLOOD COLOUR OF OUR MISFORTUNE

Epic poem

(15 years passed after the Khojali slaughter)

It isn't a sorrowful distress
for to weep bitterly,
or to squeeze out a tear
and to spit your sorrow and
brand in the thirst of your tears.
It isn't misfortune for to be kept
and to keep in the deep of the heart,
to keep for years....
As heritage to the grandsons.
To throw it?
How to throw?
Or to swallow?
How to swallow?
If it is so
Won't our sons ask us the reasons?
Won't our sons ask us what kind of sons
are we?
My heart! My love!
Is there such kind of citizenship?
Or to sell it?
To whom to sell it?
Is there such kind of trade?
Or such kind of shopping?
It isn't a ground

for to measure arshin by arshin.
And make it enticement for betrayers.
And give this distress to the passing days,
months and years.
And then to turn your face
to the each part of the world,
And begin weeping or aching.
Or to break off your face and cheeks.
The gold blood flows
It flows into the pages of the history.
It flowstill the end..
It flows till the well -groomed places,
It flows till the beaks of the pigeons

Or till the dogs having support.
It is full of bloodup to mouth and throat.
I wonder why do we call it distress?
No, my son it isn't a distress..
It is a saint heart! ..heart.. heart.. ..heart..
And.....it is also Azerbaijan..
There is pure blood in the middle of this country.
It flows ..flows ..till the end..
It flows from Khojali till Baku..
From the palaces full of blood
Till the rents being tired of..
From The UNO till the OSCE
It flows car by car....car
As camelcade....Train by train

It boils up....
It doesn't know what limit is....
It doesn't know what border is....
It flowsit boils up the borders..

The blood of babies....old and young people..
 It is an unusual accident....
 My heart....show the power of the words!
 Show the power of the words, poet!
 The attempts upon this nation
 wants holy word....
 My country!....eaten from inside and outside.
 All speak about you....
 My country!
 The enemies hammered in babies on your breast
 The babies had soothers in their mouths
 Made from the bosom of their mothers....
 Where will you carry the boiling samovar
 Which has been tied on your back?
 My country! On the fate of destiny
 the doors are opened..
 The doors are opened innocently,
 the smiles blow plaintively..
 Comelovely wanderer!
 The blood which is not able to be divided
 It is yours!... The dead who
 are not seen in the blood
 are mine!
 The blood grows steaming,
 the blood is fed by itself..
 Looking as question and exclamatory marks..
 This blood flows with emotion and rapidly
 It flows as Mad river Kur....
 It runs as deer and roes....
 It is hot still ...
 It is aching heart still.
 Don't ask this blood to stop...
 Don't ask!

If it stops it will coagulate....
 What will happen then?
 This blood will be black if it stops.
 There is pure blood in the middle....
 It flows...
 It flows till the big ..little sins..
 It flows through the stubbornness and obstinacy ..
 Or through the perfidy of states....
 Till which end of the world?
 Till the smoke- black Misir
 or till icy Siberia....
 The flue of the patience are knocked down..
 Till the endurance and grave....
 The blood colour of misfortune....
 Blood....Blood....Blood..
 Dye the sky....Dye the sky till it is divided
 Wrap up the Earth till this love dies!

Both the oil and humour are ours....
 What is oursyou owned themmisters!
 Our table- cloth is full of National Riches!
 When seeing you are pleased
 Come, misters, come, secretly.
 and crawling on all fours.
 What are lost is ours.
 We lost deeply.. and profoundly
 The order has been given....
 Order as heavy as batman....
 Order is going fast
 speaking about our lost places....
 But the places are not ours still....

This order is going leading
 our words....
 Why not my word not to burst?
 What will do my word then?
 The world heart of which is full of
 grief and sorrow.
My blood boils up.
 Let those who owned our riches
 Be master of this grief.....too.
 National riches-
 This is the blood of the nation....
 This is living history....
 You ,conscience , you also know this history..
 I spoke about conscience...
 The blood is conscience....
 The colour of it is rosy...
 Hi....blood sucker, taste this blood....too.
 It is not cream ..but honey!
 This blood is innocent

It is pure blood....
 It is better than oil too...
 If you switch the mathces it will burn....
 Now you are aware of my colour.
 My colour is black as mazut....
 Which you reproached....
 Which bleeds quickly....
 Bloody Poet!
 The carnations are red as the blood..
 Oh... those years...
 Oh these years....
 Those carnations rained as black rain
 Into the darkness of the night.

Those carnations blazed as gold
 As light in the darkness.
 They robbed them..
 Those carnations flew towards daybreak..
 How many carnations were there in the streets..
 I can bunch up those carnations..
 Till my bosom becomes full of them..
 Except the enemy.. I can also attempt at myself..
 This rose is a bud still.
 Blood is spurting out of its breast
 A little girl is crying saying "blood ..blood"

Her eyelashes are frozen...
 All around her is fire...
 With the help of the flames of fire
 She causes to speak the destroyed souls
 How quickly this girl brought up....
 She brought up in a twinkle..
 She brought up in the blood....
 She is staring after her blood..
 She blossoms as buds and bottoms..
 She blossoms..
 She is the best beautiful of all blood
 Where are you going towards?
 Are you going far?
 If you go far
 You will be tired..
 You can writhe because of
 bitter reproof and reproaches
 You can be winnowed as thrashing floor
 Don't go far...
 This Earth is round
 It is not wide as you supposed....

Don't stop in the place
Which is encircled and engaged...
Try to acquire wings...
Take wings, my crane!
Fly to the Sky!
Say about this to the angels...
Speak about all that happened...
Say that you were a sucker...
Say that you are 15 years old now...

* * *

Hi....Who is behind the door?
Who is knocking at the door?
Who is chinking the windows?
Who is throbbing as memory and
Moving as a hope?
-I am sinless blood!
-Oh!
-I am going , my grandfather!
-Don't go!
-I must go!
This is blood!
This is our brother,
This is our sister or mother!
This is an Azerbaijan citizen..
I am the son of this country!
They say that I am a fence for the enemies

This blood is mine, too..
I must be might of this blood!
- Stop for a moment!
- No, my grandfather!

This is blood. This is blood .There are nations
Who will never give even a spoon of blood
Why must we spend our blood?
Blood- This is National Riches!
My blood
You are choked sometimes....
At times you break down...
Blood ..as gigantic as my ground..
Why are we not sacrificed for you our hearts
Why, My Azerbaijan!
I am your slave, my motherland.!
Order me!

Translated by Sevil Gulen

Müəllif haqqında məlumat

Ədalət Əsgəroğlu (1957)

«Yaz ilə gələn sevdə» (1989), «Göyçaydan başlayan ömür yolu» (1999), «Mən sənə aşiqəm, dünya!» (1997), «Özüm qürbətdə, gözüm Vətəndə» (2000), «Sabahını itirməyən adamlar» (2003), «Məmləkətim canım mənim...» (2005) kitablarının müəllifidir. Şeir və poemaları bir çox xarici dillərə tərcümə edilib dərc olunmuşdur. Yaradıcılığı bir neçə beynəlxalq mükafata layiq görülmüşdür.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyində məsul vəzifədə çalışır.

Ailəlidir, iki övladı var.

Kitabın içindəkilər

Dərdimizin qan rəngi	5
Dərdimizin kan rəngi	17
Кровь людская, кровь земная... ..	30
The blood colour of our misfortune	38
<i>Müəllif haqqında məlumat</i>	46

**«525 Kitab» seriyası
(xüsusi buraxılış)**

Ədalət Əsgəroğlu

**Dərdimizin qan rəngi
(poema)**

4 dildə

Çapa imzalanıb: 07.02.09.

Format: 70x100 1/32. Qarnitur: Times.

Həcmi: 1,5 ç.v. Tiraj: 500. Sifariş № 09.

Qiyməti müqavilə ilə

“Mütərcim” Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi

Bakı şəh., R.Rza küç., 125

tel./faks (99412) **596 21 44**

e-mail: *mutarjim@mail.ru*

**«525 Kitab» seriyasından
2009-cu ildə nəşri planlaşdırılan
kitablar:**

Dünya ədəbiyyatından:

- ✓ **İosif Brodski.** «Şeirlər, esselər, Nobel nitqi»
- Orxan Pamuk.** «Nobel nitqi və esselər»
- Boris Pasternak.** Şeirlər və esselər
- Söhrab Sipehri.** Şeirlər
- Mişel Uelbek.** Şeirlər və esselər
- Modern gürcü şeiri. Seçmələr

Azərbaycan ədəbiyyatından:

- ✓ **Anar** (bir hekayə)
- Elçin** (bir hekayə)
- Çingiz Abdullayev** (bir hekayə)
- Ramiz Rövşən** (seçmə şeirlər)
- Səlim Babullaoğlu** (seçmə şeirlər)
- İlqar Fəhmi** (qəzəllər)

Xüsusi buraxılış

- ✓ **Ədalət Əsgəroğlu.** Dərdimizin qan rəngi